

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 158 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 7:

Forslag til folketingsbeslutning om skærpelse af sanktionspolitikken over for Sydafrika.

Af Riishøj (SF) m.fl.

(Fremsat 8/2 84. Første behandling 8/3 84. Betænkning 15/5 84).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Forhandling

Lasse Budtz (S):

Da mit partis ordfører, hr. Kelm-Hansen, ikke kan være til stede i dag, skal jeg på socialdemokratiets vegne blot fremkomme med nogle få bemærkninger.

Drøftelserne af dette beslutningsforslag mellem første og anden behandling har ikke ændret socialdemokratiets holdning. Da Socialistisk Internationale havde bureau-møde i Nordsjælland for nylig, bekræftede partiformand Anker Jørgensen ganske klart partiets politik på dette område og fremhævede, at også små lande bør yde deres bidrag til bekæmpelsen af Sydafrikas racistiske apartheidpolitik.

Men som ændringsforslaget og betænkningen er udformet, dækker det jo i virkeligheden også udenrigsministerens indstilling, i hvert fald som den blev formuleret i udenrigsministerens tale til FN's 38. generalforsamling. Her sagde ministeren den 27. september 1983:

»Danmark er mere end nogen sinde overbevist om behovet for at forøge det internationale pres mod Sydafrika og gøre det mere effektivt. Udviklingen siden sidste års gene-

ralforsamling har desværre i rigt mål vist, at en fredelig afskaffelse af apartheidsystemet kun kan tilvejebringes gennem et effektivt internationalt pres.«

Denne holdning er socialdemokratiet ganske enig i. Formuleringen, som den nu foreligger, er også helt i overensstemmelse med det nordiske handlingsprogram. I dette program fastslås det omhyggeligt, at det gradvis vil blive forøget og udvidet med nye foranstaltninger. Der er med andre ord tale om en bekræftelse af den hidtil førte politik, og den er en følge af og en forlængelse af FN's henstillinger, som vi jo i vidt omfang har tilsluttet os. Teksten er en opfordring til regeringen om at søge at påvirke den internationale holdning til Sydafrikas politik ved at arbejde i forskellige internationale organer efter de retningslinjer, som er anvist, og denne indsats bør efter vores mening ydes i FN, i det nordiske samarbejde og i EF.

Med hensyn til rederiernes bekymringer bør det fremhæves, at der er tale om en fortsættelse af den hidtidige politik. Da Danmark har gode chancer for at overtage en plads i FN's sikkerhedsråd inden for en overskuelig fremtid, forekommer det os dobbelt vigtigt, at Danmark sammen med de andre nordiske lande yder sit bidrag i kampen mod den mange gange internationalt fordømte apartheidpolitik.

Jeg skal derfor anbefale, at man stemmer for flertallets ændringsforslag, og at man derefter stemmer for hele beslutningsforslaget.

Arentoft (FP):

Ændringsforslaget kom ved en teknisk fejl først udvalget i hænde, den dag vi skulle skrive betænkning, og det er jo ikke så smart, men der er i alt fald to ting, der er faldet ud af det oprindelige forslag, nemlig for det første støtte til afholdelse af den internationale søfartskonference. Det viste sig jo, da vi havde haft lejlighed til at stille spørgsmål, at ILO overhovedet ikke havde noget kendskab til den konference eller var blandet ind i den, og om det så er for at skabe flertal for hele beslutningsforslaget, at forslagsstillerne har ladet det gå ud sammen med bevillingen på 800.000 kr. til konferencens afholdelse, ved jeg ikke.

Ligeledes har vi vedrørende det sidste punkt, om, at SAS-flyvningen til Sydafrika

[Arentoft]

skulle standses med øjeblikkeligt varsel, i et svar fået at vide, at hverken i Sverige eller i Norge er man interesseret i det. Vi har fået en opgørelse over, hvad det ville betyde, såfremt man ophørte med denne flyvning fra SAS' side, og det viser sig, at der er 8 andre flyveselskaber, der vil have 20 ugentlige afgange, og til gengæld vil SAS miste 13 ugentlige afgange. Det vil også betyde, at beflyvningen af Østafrika, f.eks. Nairobi, vil blive væsentligt nedsat, såfremt SAS-flyvningen udgår.

Det viser hykleriet i dette forslag. Så snart det begynder at berøre danske interesser osv., er man mere villig til at lade et forslag som det med SAS-flyvningen udgå.

Når vi kommer til behandlingen af forslaget som helhed, vil jeg komme tilbage til disse ting.

Maisted (FD):

De frie demokrater kan hverken støtte ændringsforslaget eller det endelige forslag efter den omskrivning – eller hvad man nu vil kalde det – man har prøvet at finde frem til her.

Et lille land som Danmark, der ikke er i stand til at løse sine egne problemer, giver sig altså i kast med at løfte pegefingern over for et styre i Sydafrika, og det reelle er, at vi overhovedet ingen indflydelse har – selv om folkettingen skulle vedtage et så landsskadeligt forslag som dette – på Sydafrikas politik. Det eneste, vi med sikkerhed opnår, er at underminere dansk erhvervslivs muligheder for at konkurrere på lige fod med andre søfartsnationer.

Det er ufatteligt, at et flertal af disse socialistiske partier – når man ved, hvordan de har mishandlet det danske samfund og går ind for udemokratiske systemer og metoder – vil tillade sig at komme med et sådant forslag.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslaget.

Afstemning

Ændringsforslaget om en ny affattelse af beslutningsforslagets tekst vedtoges med 81 stemmer mod 74.

Forslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Regeringen beklager, at et flertal i folkettingen tilsyneladende vil vedtage dette forslag, og vi beklager det af to grunde.

For det første, fordi det kan skabe indtryk af uenighed i folkettingen, uenighed mellem regering og opposition, om Danmarks holdning til Sydafrikas apartheidstyre. Det er en uenighed, som ikke eksisterer, hvilket jo også fremgik af hr. Lasse Budtz' citat fra mit indlæg på FN's generalforsamling. Den nuværende regering har samme politik over for Sydafrika som den tidligere regering, og det er beklageligt, hvis der kan skabes tvivl herom.

Den anden grund til, at vi beklager det, er, at dette forslag ikke vil genere apartheidstyret i Sydafrika, måske snarere tværtimod; det vil alene genere dansk erhvervsliv og danske arbejdspladser og vil derfor være et skoleeksempel på, hvor uvirksomme og skadelige enkeltstående indgreb af denne art kan være. Jeg skal minde hr. Lasse Budtz om, hvad han selv citerede fra mit indlæg på FN's generalforsamling: »Vi vil forøge det internationale pres over for Sydafrika og gøre det effektivt.« Ja men det gøres ikke effektivt ved, at vi foretager et ensidigt skridt, hvilket den tidligere udenrigsminister, hr. Kjeld Olesen, jo også gang på gang har sagt i folkettingen.

Internationale aktioner, der skal være virkningsfulde, kan kun være virkningsfulde, hvis de enten bygger på vedtagelser i FN's sikkerhedsråd eller bygger på bindende internationale aftaler mellem landegrupper som f.eks. de nordiske lande, der jo har aftalt deres egen politik.

Hvis dette forslag vedtages – hvad meget desværre tyder på at det bliver – vil dette forslag indebære et første skridt væk fra den hidtidige politik over for Sydafrika, og det vil indebære et brud på den hidtidige nordiske enighed i dette spørgsmål. Det gælder især beslutningsforslagets litra b, der handler om handel med olie og/eller transport af olie til Sydafrika, og jeg skal derfor koncentrere mine bemærkninger om dette punkt.

Men først vil jeg gerne komme med enkelte kommentarer til nogle andre af punkterne i beslutningsforslaget, som det nu ser ud.

Litra a vedrørende den danske kulimport fra Sydafrika er jo et spørgsmål, der først og

[Udenrigsministeren]

fremmest vedrører Danmark, og om det skal jeg bare sige, at det fortsat forekommer regeringen at være aldeles overflødig at pålægge de kulporterende selskaber en yderligere rapporteringspligt, sådan som der står i forslaget. Den arbejdsgruppe, der er nedsat under kulforsyningsudvalget, og som har til opgave at undersøge de forsyningsmæssige og samfundsøkonomiske konsekvenser af en gradvis afvikling af Danmarks kulimport fra Sydafrika indtil 1990 og herunder pege på alternative forsyningsmuligheder, forventes jo at afslutte sit arbejde i september i år. Så kommer der en samlet beretning til kulforsyningsudvalget, og den skal igen give grundlaget for en redegørelse til energiministeren.

På baggrund af de oplysninger, vi har om arbejdsgruppens hidtidige arbejde, er der for regeringen ingen tvivl om, at rapporten – sådan som det også fremhæves i mandatet for arbejdsgruppen – vil komme med de oplysninger, som beslutningsforslaget nu pålægger regeringen at indhente, og på den baggrund er det ikke bare forhastet, men også uhensigtsmæssigt at prøve at afkræve selskabene yderligere rapporter og oplysninger.

Så er der litra c vedrørende Valutafondens långivning til Sydafrika.

Dertil kan jeg bare sige, at denne sag er så grundigt gennemdrøftet og belyst på nordisk plan, at det forekommer udsigtsløst at rejse den på ny. Der er allerede nordisk enighed om, at en politisering af FN's særorganisationer og faglige internationale organisationer bør modvirkes, at det er i de nordiske landes interesse, at det internationale betalingsystem fungerer tilfredsstillende, at alle Valutafondens medlemslande har statutmæssig ret til IMF-lån, og endelig at nordisk kritik af kommende sydafrikanske låneansøgninger til Valutafondens bestyrelse må fremsættes på et økonomisk grundlag, f.eks. med henvisning til apartheidpolitikens negative virkninger på den interne økonomiske politik, herunder arbejdsmarkedspolitikken i Sydafrika.

Når vi herudover tager i betragtning, at den nordiske repræsentant i Valutafondens bestyrelse kun kan agere ved at stille forslag om afstemning, hvis der er nordisk enighed herom, og at de hidtidige nordiske drøftelser klart har vist, at de nordiske lande ikke kan blive enige om at gå længere i retning af at stadfæste principper for, hvordan den nordiske repræsentant skal forholde sig, forekom-

mer det mildt sagt overflødig på ny at rejse dette spørgsmål i den nordiske kreds.

Så er der spørgsmålet om nyinvesteringerne i Sydafrika. Her vil jeg gerne minde om, at det fællesnordiske handlingsprogram taler om forbud mod eller modvirkning af nyinvesteringer; og at de nordiske lande valgte denne alternative formulering, skyldtes først og fremmest en erkendelse af, at de faktiske forhold med hensyn til omfanget af investeringer i Sydafrika var meget forskellige i de enkelte nordiske lande. I Sverige har man således på grund af omfanget af de svenske kommercielle aktiviteter og dermed deres investeringer i Sydafrika følt et behov for at vedtage en egentlig lovgivning, mens de øvrige lande ved hjælp af nægtelser af valutalicenser m.v. har været i stand til at forhindre nyinvesteringer i Sydafrika.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Af hensyn både til taleren og til tingets omdømme vil jeg bede om mere ro i salen.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

En dansk lovgivning på dette område vil derfor være overflødig. Salget af licenser til Sydafrika er som bekendt ikke omfattet af det fællesnordiske handlingsprogram, og et dansk forbud herimod ville være et mere vidtgående skridt, end noget andet vestligt land, herunder de øvrige nordiske lande, hidtil har taget. En sådan isoleret dansk lovgivning vil for øvrigt heller ikke få den tilsigtede virkning, for salg af licenser vil fortsat foregå gennem de andre lande, herunder gennem datterselskaber i udlandet. En troværdig lovgivning på området forudsætter derfor, at andre lande samtidig gennemfører en tilsvarende lovgivning.

Hvis beslutningsforslagets krav til regeringen på de områder, jeg hidtil har nævnt, bliver vedtaget, vil det imidlertid ikke i sig selv indebære nye isolerede danske nationale sanktioner.

Det vil derimod litra b i beslutningsforslaget, som pålægger regeringen over for olieselskaber og danske rederier at fastslå, at det er i strid med dansk handels- og udenrigspolitik at foretage handel med olie og/eller transport af olie til Sydafrika. Dette element er derfor efter regeringens opfattelse meget bekymringvækkende. Der er desværre næppe

[Udenrigsministeren]

tvivl om, at rederier og olieselskaber vil opfatte en henvendelse fra regeringens side med dette indhold som et første skridt henimod et egentligt forbud mod at handle med olie eller transportere olie til Sydafrika, og dette er i sig selv nok til at skade dansk skibsfart og rederinæring ganske alvorligt.

Industriministeren og Rederiforeningen har, som det jo fremgår af bilag 2 i betænkningen, anført en række argumenter for, at forslaget vedtagelse vil få meget alvorlige konsekvenser for dansk skibsfart og dermed for valutaindtjening og beskæftigelse. Man må også gøre sig klart, at tilbagegangen for skibsfarten betyder tilbagegang for værftsindustrien, og som vi alle ved, fører et fald i efterspørgslen efter dansk skibstransport til et mange gange større fald i danske rederiers investeringer i nye skibe.

Til disse argumenter vil jeg gerne føje et synspunkt, som jeg ærlig talt tvivler på at udenrigsudvalgets flertal har været opmærksomt på, da man traf beslutning om at fremsætte forslaget, og dér beder jeg om at især den socialdemokratiske gruppe hører godt efter.

Jeg føler mig overbevist om, at det overvejende flertal i folketinget fortsat er enig i, som jeg sagde det før, at det internationale pres på Sydafrika bør øges og gøres mere effektivt. Dette er det overordnede mål for vores Sydafrikapolitik, og det forekommer mig, at midlerne til at nå dette mål burde stemme overens hermed, men det gør kravet til regeringen om at fastslå, at det skulle være i strid med dansk handels- og udenrigspolitik at transportere olie til Sydafrika, imidlertid ikke. En vedtagelse af forslaget vil nemlig hverken øge presset mod Sydafrika eller gøre presset mod Sydafrika mere effektivt; tværtimod vil det være helt uden reel virkning i Sydafrika, som kan få alle de skibsfartstjenester, som det ønsker, fra andre lande. Men det vil have en effekt i andre lande. Det vil have en skadelig effekt i Danmark på vores samfundsøkonomi, vores beskæftigelse og vores erhvervsliv, mens det vil have en gunstig effekt i de skibsfartsnationer, som dansk skibsfart konkurrerer med, og som selvfølgelig vil overtage den transport af olie og olieprodukter til Sydafrika, som hidtil har fundet sted på danske tankskibe, ligesom de sandsynligvis også vil overtage andre

transporter, der bliver kontraheret sammen med transporterne til Sydafrika.

Jeg vil gerne til slut nævne, at regeringens synspunkt på dette område tilsyneladende deles bl.a. af den tidligere norske socialdemokratiske udenrigsminister, Knut Frydenlund, som i en debat i det norske storting i februar i år betegnede vedtagelser af en boykot af olietransporter til Sydafrika i det ene eller det andet skibsfartsland på nationalt grundlag som et slag i luften.

Hvad hr. Frydenlund derimod gik ind for, var bestræbelser med sigte på at opnå enighed mellem en omfattende gruppe søfartsnationer om en boykot af olietransporter til Sydafrika. Det er noget, den danske regering også kunne gå ind for, for vi går ind for sanktioner mod Sydafrika, som jeg har sagt det før, enten gennem vedtagelser i FN's sikkerhedsråd eller på grundlag af bindende internationale aftaler mellem en omfattende gruppe lande.

Jeg er overrasket over, at socialdemokratiet kan gå ind for et forslag som dette, der af næstformanden i Dansk Metal forleden i pressen fik en betegnelse, som jeg synes er interessevækkende. Han betegnede det som blåøjet.

Lasse Budtz (S):

Jeg synes, udenrigsministeren burde holde op med at være overrasket over, at socialdemokratiet vedvarende på det udenrigspolitiske område repræsenterer flertallet. Det er klart, at det er udenrigsministerens ret at udtale sig efter forretningsordenen, som det netop er sket, men jeg konstaterer, at udenrigsministeren altså udtaler sig imod det flertal, som manifesterede sig ved ændringsforslagets vedtagelse.

Det er klart, at på den baggrund vil vi i særlig grad følge, hvordan udenrigsministeren ellers efterlever dette beslutningsforslag, når det om lidt er vedtaget. Det er ikke, fordi vi har særlig gode erfaringer med den slags kontrolforanstaltninger, hvilket udviklingen på nedrustningsområdet ganske klart har demonstreret nu de sidste halvandet år. Men foreløbig må vi se resultatet af de undersøgelser, som ministeren ifølge beslutningsforslaget skal sætte i gang, og vi skal vide at kontrollere, at disse undersøgelser bliver sat i

[Lasse Budtz]

gang i andre lande og i internationale organisationer.

Meningerne om dette forslags konsekvenser er som bekendt stærkt delte, også i fagbevægelsen, hvad ministeren burde vide. Jeg synes, det er overraskende, at en repræsentant for et så højreorienteret parti som partiet venstre i den grad er med til at så mistillid til de danske rederes evne til at handle fleksibelt og smidigt; det har de dog ellers demonstreret en ganske glimrende evne til tidligere.

Men nu må vi se, hvordan det går, og rapporteringspligten er selvfølgelig netop taget med, for at man kan bedømme gennemførelsen af dette forslags følger og konsekvenser. I det nordiske handlingsprogram er det netop fastslået, at udviklingen ikke bør stå stille, det er der ganske klar nordisk enighed om, og det nytter ikke noget, at vi bare indtager en hyklerisk holdning og siger, at vi er imod apartheid og imod det racistiske styre, når vi ingenting gør. Jeg synes også, det er nødvendigt at fremhæve, at der ikke kan være tvivl i ministerens sind og i hvert fald forhåbentlig ikke blandt ministerens eksperter om den holdning, som indtages af den svenske socialdemokratiske regering.

Nu vil vi som sagt følge, hvad der sker ved gennemførelsen af dette beslutningsforslag, men jeg vil gerne sige, at skulle det være nødvendigt, vil socialdemokratiet være rede til i næste samlings begyndelse at medvirke ved gennemførelsen af den lovgivning, som det måske kan blive nødvendigt at gennemføre.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg må naturligvis medgive hr. Lasse Budtz, at jeg skal lade være med at lade mig overraske af, at han indtager holdninger nu, som går imod de holdninger, den tidligere regering havde.

Men jeg må stille et spørgsmål til hr. Lasse Budtz. Når hr. Lasse Budtz her beskylder mig, som han sagde, for at så tvivl om danske rederes evne til at reagere fleksibelt, skal jeg så forstå det på den måde, at når man støtter forslaget, er det, fordi man i virkeligheden regner med, at der såmænd ikke er nogen, der vil efterleve det i praksis, da det jo kun er en henstilling? For så ved jeg godt, hvor jeg kan placere hykleriet og dobbeltmoralen i denne sag.

Fischer (KF):

Ved førstebehandlingen af dette SF-beslutningsforslag udtrykte jeg det konservative folkepartis utvetydige afstandtagen fra apartheid og vor støtte til skridt, der kan medvirke til en fredelig overgang til demokratiske forhold for alle samfundsgrupper i Sydafrika. Det vil vi gøre ved enhver lejlighed, hvor emnet er apartheid, men det kan man ikke sige tilfældet er her i dag.

Emnet i dag er først og fremmest en trussel mod danske arbejdspladser og mod dansk valutaindtjening, hvorimod der ikke er den fjerneste grund til at tro, at beslutningsforslaget vil påvirke forholdene i Sydafrika. Gennem et langt og detaljeret udvalgsarbejde har regeringspartierne dokumenteret, at der er tale om ensidige danske skridt, at der ikke er udsigt til vesteuropæisk enighed herom, ikke engang nordisk enighed, hvorfor beslutningsforslaget, hvis dets intentioner føres ud i livet, vil være uhyre skadeligt for dansk skibsfart og danske værfter.

Vore redere har detaljeret beskrevet, at der her i virkeligheden ikke er tale om dansk skibsfart mellem Danmark og Sydafrika, men om frit at kunne udleje danske skibe til fri transport på verdenshavene i skarp konkurrence med engelske, norske, franske og andre vesteuropæiske redere. Foreningen af Jernskibs- og Maskinbyggerier i Danmark har forklaret, hvor uhyre vigtigt for beskæftigelsen på værfterne det er, at vi kan opretholde en stor dansk tankskibsflåde under dansk flag.

Desværre har de synspunkter åbenbart ikke kunnet påvirke udvalgets flertal, men mon dog ikke den almindelige socialdemokratiske vælger vil lytte, når næstformanden i CO Metal, hr. Charles Hansen, tager skarpt afstand fra sit partis politik på dette område? Efter foretræde i udenrigsudvalget udtrykte hr. Charles Hansen i en samtale med Kristeligt Dagblad den 23. maj 1984 – det var en af de aviser, der fik lov til at udkomme den dag – at der med dette forslag er tale om en blåøjet operation uden virkning for kampen mod apartheid. Han fortsætter:

»Det vil betyde, at kunderne, som skal have olien fragtet, går uden om danske redere og vælger andre, som ikke tager forbehold – med andre ord: Danmark mister beskæftigelse og valuta, mens apartheidstyret får le-

[Fischer]

verancer som hidtil, nu bare på andre landes skibe.«

Se, det er rigtige betragtninger fra en socialdemokrat, der har fat i det praktiske liv i Danmark, om dette forslags konsekvenser.

Nu har vi imidlertid fået slået fast, at de i beslutningsforslaget stillede krav om undersøgelser ikke kan gennemføres uden særlig lovhjælp. Ja men det er da fint, så er der tid til eftertanke. Jeg håber, socialdemokratiet vil benytte denne tid til eftertanke til at finde tilbage til den stilling, partiet indtog, da det tidligere havde regeringsansvar, nemlig at dansk enegang vedrørende sanktionspolitikken over for Sydafrika kun vil skade os selv.

Til den radikale ordfører, hr. Stinus, vil jeg sige: jeg forstår udmærket hans engagement i dansk politik i De Forenede Nationer. Det deler jeg. Men jeg må sige til hr. Stinus, at det vil være uhyre skadeligt for den folkelige opbakning bag dansk FN-politik, hvis vi omdanner principielle synspunkter til sanktioner, der ensidigt rammer danske interesser. Der er tale om et meget betydeligt antal arbejdspladser, over 1.000 mand til søs og langt flere på land, og en valutaindtjening på over 2 mia kr. Det er bestemt ikke tidspunktet nu at svække dansk økonomi.

Nu, da vi har fået slået fast, at dette beslutningsforslag i sig selv er tom demonstrationspolitik som så meget andet af det, SF forelægger, bør fornuften kunne holde sit indtog, så forslaget ikke føres ud i livet. Kort sagt: lad os tilføre engagementet i denne sag en passende mængde realisme.

Sønderby (V):

Vi har efterhånden haft mange debatter om apartheidproblemerne i Sydafrika. Der skal da ingen tvivl være om, at venstre tager skarpt afstand fra det, der sker i Sydafrika. Vi accepterer ingenting af det, der sker dernede, bl.a. at befolkningsgrupper forfølges på grund af hudfarve, men jeg må sige, at der jo også er andre, der bliver forfulgt på det afrikanske kontinent på grund af stammetilhørsforhold og andre ting.

Ved første behandling af SFs beslutningsforslag sagde vi, at vi afviste dette forslag på det skarpeste. Der er sket nogle ændringer i forslaget undervejs, men vi stemmer imod, fordi vi mener, at forslaget i sig selv er så

håbløst, at uanset at man har pillet de 800.000 kr. ud som tilskud til den konference, der skal være i Genève, og man har pillet det ud om beflyvningen af Sydafrika, er forslaget på ingen måde acceptabelt.

Venstres stilling til dette forslag ligger helt på linje med det, hr. Kjeld Olesen som udenrigsminister sagde: danske initiativer skal ikke være isolerede, de skal foregå i fællesskab. Den nuværende udenrigsminister har sagt både her i salen og i de svar, vi har fået i udvalget, at det er på nordisk plan, på europæisk plan og i FN, disse problemer skal løses.

Dette beslutningsforslags enkelte punkter er altså på samtlige områder en dansk enegang. I første omgang rejser man tvivl om, hvorvidt elværkerne vil efterleve den dagsorden, folketinget har vedtaget. Venstre er ikke i tvivl om, at elselskaberne vil efterleve den. At man på nuværende tidspunkt strammer det så meget op, at man griber ind i deres planlægning, vil vi ikke være med til. Jeg vil gøre opmærksom på – selv om jeg ved, at det ikke er af så stor betydning – i forbindelse med den diskussion, vi havde om forsuring, at de sydafrikanske kul ikke indeholder ret meget svovl. Jeg må også gøre opmærksom på, at de sydafrikanske kul har en vis indflydelse på prisudviklingen herhjemme.

Hvad bliver konsekvensen af denne straming? Det bliver bare, at vi tager til Polen og køber alle vores kul. Man vasker sine hænder og siger, at det styre er heller ikke så galt, derfor kan vi godt købe kul dér.

Venstre må også tage skarpt afstand fra afsnittet om, at folketinget skal pålægge regeringen at komme med oplysninger om olie-transporter og oliehandel med Sydafrika, og at disse oplysninger skal forelægges folketingets energipolitiske udvalg og udenrigsudvalg.

Har forslagsstillerne overhovedet lavet konsekvensberegninger på dette? Nej, man hopper på en SF-vogn bare for at drille regeringen. Det vil være uhyre vanskeligt at gennemføre disse forslag.

For det andet har industriministeren, Rederiforeningen og værftsindustrien gjort forslagsstillerne og dem, der ville støtte forslaget i udvalget, opmærksom på, hvilke konsekvenser det vil få: rederne kan sejle under bekvemmelighedsflag, og så kan de sætte andre søfolk om bord. Det kan koste

[Sønderby]

800-1.000 søfolk arbejdet; det er tal, vi ikke har fået helt konkretiseret. Hvilken indflydelse vil det få i værftsindustrien? Ja, det kan også koste 800-1.000 arbejdspladser, men det tager man overhovedet ikke hensyn til. Jeg lagde nok mærke til socialdemokratiets medlemmer af udvalget, da Charles Hansen mødte op i udvalget og gjorde opmærksom på, at dette var blåøjet politik, som det senere er blevet udtalt til dagspressen. Der er altså ingenting, der kan bremse socialdemokratiet i deres søgen efter at genere regeringen enten på den ene eller den anden måde, uanset om det er realistisk eller urealistisk. Dansk værftsindustri har det ikke let i øjeblikket, og vi giver på den ene og den anden måde tilskud til den. Nu vil man med dette beslutningsforslag, som det er blevet sagt af en repræsentant for værftsindustrien, være med til at grave en grav for dansk værftsindustri, og det fatter jeg ikke.

Jeg kan have lyst til i forbindelse hermed at spørge hr. Lasse Budtz, for han svarede ikke udenrigsministeren på det spørgsmål: hvordan skal rederne og værftsindustrien i fremtiden blive fleksibel? Det kan de selvfølgelig blive ved at sejle under bekvemmelighedsflag og lade andre klare de problemer, lade f.eks. norske skibe sejle - og lægge vores tankskibsflåde op.

Vi fik også at vide i udvalget, at nogle af de skibsordrer, der er afgivet, bliver trukket tilbage, hvis dette forslag bliver vedtaget. Ordre på to skibe hos B & W vil meget let kunne blive trukket tilbage. Det er konsekvensen, men socialdemokratiet har overhovedet ikke lavet konsekvensberegninger på dette forslag.

Vi havde håbet, at de ting, der kom frem i udvalget både fra den ene og den anden side i hvert fald kunne have fået socialdemokratiet til at træde vande og sige: ja men lad os så se, hvordan det går med kulindkøbene, hvordan det går med det ene og det andet. Så havde vi kunnet lave en beretning og havde kunnet skyde det ud.

Jeg beklager meget, at et flertal nu vil vedtage dette forslag. Man søger, som jeg har sagt, fra oppositionens side med lys og lygte efter måder, man kan genere regeringen på, og når man ikke kan ramme den på den økonomiske politik, så finder man nogle andre områder. Jeg synes, at man skulle have lyttet til de svar, der er kommet i udvalget,

og til det, udenrigsministeren har sagt her fra talerstolen, nemlig at der forhandles, og at regeringens og venstres stilling til apartheidpolitik er, som den altid har været: vi accepterer ikke det, der sker dér, men vi må løse dette i fællesskab med andre lande.

Riishøj (SF):

Sydafrikapolitikken er det område af dansk udenrigspolitik, der igennem årene har været omgærdet af det største hykleri. Danmark har i FN's generalforsamling med jævne mellemrum i ord fordømt apartheidregimet som en forbrydelse mod menneskeheden og en trussel mod verdensfreden. Danmark hører også til de lande, der i ord har fordømt Sydafrikas militære overgreb mod nabolandene og den ulovlige besættelse af Namibia. Danmark har talt for indførelse af effektivt virkende sanktioner over for Sydafrika, men når det er kommet til stykket, har regeringen dækket sig ind under, at økonomiske sanktioner, der virker, til hver en tid skal have baggrund i bindende sikkerhedsrådsvedtagelser, og så ved alle, at de forslag standses af USAs og af Englands veto.

Vi er i socialistisk folkeparti glade for, at vi med dette beslutningsforslag tager et væsentligt skridt væk fra denne hidtidige, hykleriske praksis.

Hr. Fischer nævnte ordene »danske økonomiske interesser«. Det er sådan set det, der er kernepunktet. Når det gælder Øst-Vesthandelen i forhold til f.eks. Sovjetunionen og Østlandene, så har vi underkastet os COCOM-bestemmelserne, som fører til tab af masser af danske arbejdspladser, men det gør vi ud fra det, de konservative definerer som »danske interesser«.

Med vedtagelsen af dette beslutningsforslag tages der et vigtigt skridt bort fra hykleriet. Der bringes nu alvor ind i henstillingen til selskaberne om at aftrappe kulimporten fra Sydafrika. Der tages de første vigtige skridt henimod et stop for olietransporter til Sydafrika på danske skibe. Danmark skal nu arbejde aktivt for et nordisk nej til IMF-lån til Sydafrika, og der sættes en effektiv stopper for danske nyinvesteringer i Sydafrika. Det er i overensstemmelse med danske interesser.

Vi ved, at isolerede danske skridt ikke rækker langt, men det skal understreges, at

[Riishøj]

når det drejer sig om kulimport fra Sydafrika og olietransporter, så er Danmark bestemt ikke noget lille land. Det er til gengæld vigtigt, at Danmark styrker sit internationale engagement i denne sag og får andre lande med. Derfor udtrykkes der i beslutningsforslaget, som nu vedtages, støtte til faglige initiativer på området, og derfor skal Danmark tage spørgsmålet om olietransporter op i FNs sikkerhedsråd, når vi bliver medlem inden længe. Vi skal med andre ord arbejde offensivt for at få andre lande med, fjerne hykleri- et internationalt.

Det er blevet hævdet, at dette beslutningsforslag kommer til at koste dansk valuta. Vi er i SF villige til at betale den pris. Vi tror blot, at prisen overdrives. Til gengæld opfylder vi vore FN-forpligtelser, og vi opnår øget anseelse i de lande og i de kredse, der slås for virkeliggørelse af effektivt virkende sanktioner. Det er væsentlig bedre end det, der er alternativet. Med vedtagelsen af forslaget får Danmark styrket sit renommé efter den skandaløse Trigonaffære. Vi virkeliggør væsentlige dele af Osloerklæringen, som blev vedtaget for få måneder siden, og vi regner bestemt med, at gennemførelsen af forslaget vil styrke sanktionspolitikken i de andre nordiske lande. Derfor understreges det meget stærkt i beslutningsforslaget, at dette nok er isolerede danske skridt, men at vi skal arbejde internationalt og arbejde stærkere internationalt.

Vi vil i SF nøje følge, hvad regeringen gør for at følge dette forslag op. Vi kan risikere en boykot, men vi agter straks at tage spørgsmålet op igen i folketinget, i det øjeblik det bliver nødvendigt.

Ministeren har nævnt, at vi mangler lovgrundlag for anden del af beslutningsforslaget, om olietransporterne, og jeg hilser med glæde, at hr. Lasse Budtz nævnte, at i det omfang det mangler, og i det omfang vi kan få oplysningerne frem, må vi skaffe det nødvendige lovgrundlag. Det er føjet ind i det første afsnit, om kulimporten, og det kan blive nødvendigt. Hvis rederierne ikke vil afgive rapporter til folketinget, må vi naturligvis skaffe det nødvendige lovgrundlag, og jeg hilser med tilfredshed, at hr. Lasse Budtz nævnte dette i sit indlæg.

Vi er i socialistisk folkeparti glade for, at vi fik gennemført de væsentligste dele af det beslutningsforslag, vi fremsatte i efteråret.

Det er et væsentligt skridt i retning af en bedre dansk Sydafrikapolitik og en bedre dansk sikkerhedspolitik. Det er et skridt i retning af at udviske det dårlige renommé efter Trigonaffæren.

Stinus (RV):

Drøftelserne i folketinget om dette forslag har afsløret et alvorligt ukendskab til, hvad det egentlig er, Danmark går ind for i De Forenede Nationer. Det kan skyldes, at de fleste af de resolutioner, som vedtages i FN, også dem, Danmark stemmer for, kun forefindes på udenlandsk, men det er jo ingen undskyldning.

Når jeg i mit indlæg nu citerer fra FNs resolutioner, er det altså i min oversættelse, som naturligvis kan checkes med den engelske tekst, der er brugt som udgangspunkt. I resolution 3839 I om investeringer i Sydafrika, vedtaget med bl.a. Danmarks stemme den 5. december 1983, erklærer FNs generalforsamling sig i den præambulære § 3:

»... overbevist om, at en standsning af alle nye udenlandske investeringer i og finansielle lån til Sydafrika ville udgøre et vigtigt skridt, når det drejer sig om international handling for udryddelsen af apartheid, da sådanne investeringer og lån hjælper og opmuntrer dette lands apartheidpolitik.«

I samme resolutions præambulære § 4 byder FNs generalforsamling – fortsat med Danmarks stemme –:

»... velkommen til skridt foretaget af regeringer, som med dette sigte har truffet lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger.«

Denne resolution slutter med indtrængende at anmode sikkerhedsrådet om at tage effektive skridt til at bringe udenlandske investeringer i og lån til Sydafrika til ophør, men der står intet om, at landene indtil da blot skal lægge armene over kors og handle i direkte modstrid med det, de selv har givet udtryk for i resolutionen.

I en anden resolution, 3839 J, ligeledes af 5. december 1983, om olieembargo mod Sydafrika, erklærer FNs generalforsamling sig – igen med Danmarks stemme – i den præambulære § 3:

»... overbevist om nødvendigheden af at sikre effektiv gennemførelse af den selvplagede embargo eller den politik, som de fleste

[Stinus]

olieproducerende og olieeksporterende lande har erklæret at ville følge med hensyn til levering af olie og olieprodukter til Sydafrika, og at sikre en obligatorisk olieembargo mod Sydafrika under De Forenede Nationers pagt, kapitel 7.«

Generalforsamlingen erklærer sig i den præambulære § 4:

»... yderligere overbevist om, at en sådan aktion er blevet bydende nødvendig på grund af Sydafrikas voksende undertrykkelse og aggressionshandling.«

I samme resolutions præambulære § 5 – stadig vedtaget med Danmarks stemme – roser generalforsamlingen:

»... alle regeringer, som har pålagt sig selv en olieembargo mod Sydafrika.«

Og den fordømmer i den præambulære § 7:

»... aktiviteter foretaget af aktieselskaber og andre interesser, som deltager i den hemmelige levering af olie til Sydafrika fra lande, som har gennemført en olieembargo.«

I resolutionen gentager generalforsamlingen herefter sin anbefaling til sikkerhedsrådet om hastende at behandle spørgsmålet om en obligatorisk olieembargo.

I mellemtiden opfordrer generalforsamlingen i resolutionens operative § 2, – med Danmarks stemme –:

»... indtrængende alle lande, som endnu ikke har gjort det, til at tage effektive lovgivningsmæssige og andre skridt med henblik på at sikre gennemførelsen af en olieembargo mod Sydafrika.«

Og den anmoder i den operative § 3:

»... alle de stater, det måtte dreje sig om, om at tage effektive skridt mod aktieselskaber og rederier med olietankere, som deltager i den ulovlige levering af olie til Sydafrika.«

Det turde fremgå af de her citerede resolutioner, som Danmark har stemt for i FN's generalforsamling så sent som i december 1983, at beslutningsforslaget, som det nu ser ud, er i fuld overensstemmelse med dansk udenrigspolitik, som den kommer til udtryk i afstemningerne i FN.

Disse afstemninger skal jo ikke kun være til glæde for deltagerne i generalforsamlingen. De skal både kendes af og efterleves af dem, teksterne drejer sig om eller henvender sig til: regeringer, herunder udenrigsministre, parlamentsmedlemmer, altså folketingsmedlemmer, og rederier.

Hvis Danmark ikke kan leve op til det, vi stemmer for i FN, må konsekvensen være, at vi i fremtiden stemmer anderledes. Men det vil der – heldigvis – ikke være flertal for i folketinget. Til gengæld må vi forlange overensstemmelse mellem ord og handling. Det er det, der sikres med vedtagelsen af dette beslutningsforslag.

Arentoft (FP):

Det er således, at vi kan tale og tale heroppefra, men jeg tror ikke, at vi får flyttet én eneste stemme i folketinget af den grund. Derimod får vi gravet grøfter ved f.eks. et indlæg som hr. Lasse Budtz', der siger, at vi nok skal holde regeringen i ørerne og se, om den overholder det, der står i beslutningsforslaget, ligesom på andre områder. Der er ingen tvivl om, hvad hr. Lasse Budtz hentydede til, og det bliver i øvrigt spændende at se, hvad man har i lommen med hensyn til dagsordener til i morgen. Det er sørgeligt, synes jeg, at socialdemokratiet som landets største parti fortsat lader sig trække i ørerne af socialistisk folkeparti.

Hr. Riishøj sagde, at det er en trussel mod verdensfreden, hvad der foregår i Sydafrika. Nu er der jo sket en hel del, siden forslaget blev fremsat. Der er lavet samarbejdsaftaler og ikke-angrebsaftaler med nabostaterne omkring Sydafrika, og det har man slet ikke taget hensyn til.

Med hensyn til nedtrapningen af kulimporten og en årlig redegørelse og den slags ting vil forbrugerne formentlig komme til at mærke det, ikke alene fordi elselskaberne nu pålægges at skulle bruge naturgas, men også hvis vi ikke kan indføre kul fra Sydafrika. Vi har fået svar på et spørgsmål, der viser helt klart, at vi får de bedste og de billigste kul fra Sydafrika, inklusive transportomkostninger. Det vil altså betyde, at det skal betales af forbrugerne, og det kan jo være, at der så kommer en reaktion fra forbrugerne.

Med hensyn til olieembargoen er det helt klart, som jeg også sagde ved første behandling af forslaget, at i samme øjeblik dansk olie er afleveret f.eks. i Rotterdam, så er den ude af kontrol, og så er der ingen, der kan sige noget som helst om, hvor den olie er gået hen. Det er ligesom med ophavsretsloven: når ting er sendt ud i radio eller TV, så

[Arentoft]

er det ude af kontrol, og så kan det optages på båndoptager og på videooptager.

I øvrigt kan Sydafrika med sine store kul-mængder nu lave udmærket olie af sine egne kul. Derfor er en olieembargo yderligere et slag i luften.

Der står i forslaget, at det pålægges regeringen i FNs sikkerhedsråd at fremme gennemførelsen af effektivt virkende sanktioner på olietransportområdet. Det vil sige, at når vi den 1. januar kommer i sikkerhedsrådet, så skal vi altså igen prøve at gå enegang – vel vidende, at vi aldrig får et sådant forslag igennem i FNs sikkerhedsråd, idet det vil blive vetoet af England og/eller USA.

Man har nævnt Rederiforeningens henvendelse vedrørende konsekvenserne, og af et svar fremgår, at det kan betyde 1.200 arbejdsløse søfolk, og at andre landes rederier overtager besejlingen. Hvem vil chartre et dansk skib, hvor der er klausuler på charteringen om, at det ikke må sejle på Sydafrika? Det vil sige, at vi flot forærer den indtjening, vi har af danske skibe, til andre landes rederier. Foreningen af Jernskibs- og Maskinbyggerier i Danmark påviser også, at det vil gå hårdt ud over værftsindustrien, og det bekræftes i et svar fra industriministeren.

Som det er sagt før: med dette forslag er der tale om en uhyggelig form for hykleri og dobbeltmoral. Det er også sagt, at det ikke nytter, at Danmark går enegang. Vi vil så gerne styre alting, og vi vil ærlig talt gerne gøre alle i denne verden til danskere, fordi vi mener, at det er den eneste rigtige levevis. Men vi kan ikke styre hele verden, vi kan såmænd dårligt nok styre vores eget lille land, så jeg synes, at vi først og fremmest skal se at få orden i vores eget hus, før vi begynder at beskæftige os med, hvad de andre lande skal foretage sig.

Albrechtsen (VS):

Det er med meget stor glæde, VS hilser det forslag velkommen, som nu om lidt vil blive vedtaget. VS har i årevis arbejdet for, at der gennemføres reelle skridt på vejen mod en økonomisk boykot – en total boykot – af det modbydelige apartheidregime i Sydafrika, og for en gangs skyld er der nu kommet andet og mere ud af det end de smukke ord, som indtil nu har været fremført i FNs generalforsamling. Nogle af de smukke ord bliver

nu omsat til konkret handling, og det synes jeg er noget af det mest glædelige, der længe er sket her i folketingset, hvor der ellers for tiden ikke er så meget at glæde sig over.

Det var en vældig forbitret tale, udenrigsministeren for lidt siden holdt. Man kunne fristes til at sige: op med humøret, hr. udenrigsminister! Men jeg forstår godt, hvorfor udenrigsministeren er så forbitret. Udenrigsministeren forklarede det selv på den måde, at dette forslag kunne skabe indtryk af, at der var uenighed i Sydafrikaspørgsmålet her i folketingset, og det berørte ministeren pinligt, at der dermed blev skabt et indtryk af uenighed.

Sagens kendsgerning er faktisk, at der er uenighed. Der er måske ikke uenighed om de smukke ord, men der er uenighed, når det gælder om at omsætte de smukke ord til praktisk gerning, og det er det, tror jeg, der har gjort udenrigsministeren så forbitret. Det afslører det fuldstændige hykleri i den holdning, regeringen har haft og stadig væk har i spørgsmålet om Sydafrika. Det stiller regeringens hykleri til skue, og derfor er udenrigsministeren forbitret.

Et andet synspunkt, udenrigsministeren førte frem, var, at det ikke kunne nytte noget, fordi det var et ensidigt skridt. Jeg tror, det nytter meget. Dels nytter de konkrete foranstaltninger altid til en begyndelse, dels nytter det meget, fordi det, som bliver vedtaget, vil være et skridt til international inspiration i kampen mod apartheidsystemet.

Jeg håber, at dette vil blive fulgt op. Jeg mener, at der er grundlag for at tro på, at det forholdsvis hurtigt vil kunne følges op på nordisk plan. Der har jo været afholdt mange møder også på nordisk plan om disse spørgsmål, og mon ikke dette danske skridt vil være det, der kan bringe sagen i bevægelse på nordisk plan? Mon ikke også det vil være med til virkelig at rejse en inspiration også i andre lande for apartheidmodstanden? Det er først og fremmest deri, den store betydning af dette skridt ligger, den store internationale psykologiske betydning, det har for verdensopinionen, at et land tager et sådant skridt.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg ligesom hr. Lasse Budtz vil opfordre til, at vi meget nøje følger, hvad regeringen gør for at føre dette ud i livet, og jeg er glad for, at der også fra socialdemokratiets og SFs side er givet

[Albrechtsen]

udtryk for dette. Det skal meget nøje følges, og VS vil give tilsagn om, at vi er klar til at medvirke til den lovgivning, som hr. Lasse Budtz omtalte at det kan blive nødvendigt at gennemføre allerede i næste samling. Hvis det viser sig påkrævet, hvis regeringen viser modvilje imod tilstrækkelig konsekvent at følge dette op, så er VS med, når det drejer sig om at sikre gennemførelsen.

Kofod-Svendsen (KrF):

Da vi havde første behandling af dette beslutningsforslag, tog jeg på mit partis vegne stærkt afstand fra apartheidideologien og apartheidsystemet i Sydafrika, og jeg har også flere gange sagt ja til sanktioner. Men det afgørende er, på hvilken måde det sker, og dér henviste jeg – det vil jeg gerne uddybe lidt her under andenbehandlingen – til de principper, som den sorte amerikanske baptistpræst dr. Leon Sullivan har lagt frem, og som han også redegjorde for på et pressemøde her i København for 3 måneder siden.

Dr. Sullivan redegjorde dér for, hvordan det var muligt at presse reformer igennem i Sydafrika via udenlandske selskaber. Han var oprindelig tilhænger af den, skal vi kalde det hårde sanktionspolitik, men slog om efter et møde med sorte ledere i Sydafrika, og han anbefalede i stedet forskellige reformer, som han nærmere har omtalt i The Sullivan Statement of Principles. Jeg vil nævne nogle få af dem og præcisere, at efter min mening er det mest konstruktive, at vi via EF arbejder for, at EF-virksomheder i Sydafrika lever op til disse principper. Følgende mener jeg vi må arbejde for bliver overholdt:

For det første: samme løn for samme arbejde, uanset om man er sort, hvid eller farvet.

For det andet: EF-virksomhederne skal acceptere og samarbejde med frie sorte eller andre ikke-hvide fagforeninger.

For det tredje: ikke-hvide skal have samme faglige uddannelses- og avancementsmuligheder som hvide medarbejdere. Ikke-hvide skal kunne være arbejdsgivere også for hvide.

Det fjerde og sidste punkt er: EF-virksomhederne skal iværksætte undervisnings- og træningsprogrammer med samme indhold for hvide og ikke-hvide medarbejdere.

Hvis vi arbejdede ud fra disse linjer, tror jeg, vi nåede længere i det, der er vort egentlige sigte. Det tror jeg alle partier er enige om herinde i folketinget. Dr. Sullivan kunne faktisk fortælle om en hel del positive resultater af denne, skal vi kalde det mindre dramatiske kurs, som han har stået for de sidste år, og det er også den kurs, jeg vil anbefale, og ikke den mere dramatiske, som der er lagt op til.

Maisted (FD):

De frie demokrater er helt enige i den redegørelse, udenrigsministeren har givet om problemerne med hensyn til Sydafrika.

Her i folketinget skal vi høre, at socialisterne er imod adskillelse af menneskene efter farve, religion og politisk opfattelse – vel at mærke i Sydafrika, for de har jo en helt anden holdning, når det drejer sig om at købe kul fra Polen, end når det drejer sig om at købe kul fra Sydafrika. Hvor er forskellene? Det ene er et kommunistisk diktaturstyre, hvor man også adskiller menneskene. Og her i landet har de demonstreret i sidste uge, hvor meget de regner demokrati for. De tilsidesætter grundloven, de adskiller gerne mennesker, der organisatorisk vil have tilknytning til en fri fagforening. Nej, det skal være til én bestemt fagforening, ellers bliver de smidt ud. Det er rigtigt, som SFs ordfører fremhævede, at det er hyklerisk. Ja, det er hyklerisk, så det klodser, for de har i praksis vist, at de ikke mener en pind med det, som de forlanger at folketinget her skal tage stilling til, når det drejer sig om Sydafrika. Når vi har præcis de samme problemer her i landet, så vil de gerne være med til at bruge de metoder, de afviser dernede.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Kristeligt folkeparti har jo ry for at være et parti, der støtter udviklingsbistand, og også et parti, som fordømmer apartheidregimet lidt i praksis. Igen denne gang får vi at vide, at det, kristeligt folkeparti står for, på en eller anden måde er initiativer gennem EF. Nu skal vi have EF-debat senere i eftermiddag, men jeg vil nu godt spørge hr. Kofod-Svendsen, hvordan han forholder sig til vore afstemninger i FN. Som hr. Stinus nævnte i sit første indlæg, stemmer vi altså i FN for en

[Riishøj]

hård sanktionskurs, en konfrontation med et apartheidregime, som ikke bøjer sig – undtagen igennem tvangsmidler på en eller anden måde. Jeg vil godt spørge hr. Kofod-Svendsen, om det indebærer, at kristeligt folkeparti står for, at vi skal stemme anderledes i De Forenede Nationer, hvor vi helt klart står for en sanktionslinje. Det er bare en sanktionslinje, vi ikke følger op i praksis. Det er det, vi nu kommer til at gøre – i hvert fald i højere grad.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges med 85 stemmer mod 75 (KF, V, CD, FP, KrF og FD).

Første næstformand (Knud Østergaard):

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til udenrigsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Anden behandling af lovforslag nr. L 152:

Forslag til lov om forbedret og ensartet folkepension.

Af Pia Kjærsgaard (FP) og Maisted (FD) m.fl.

(Fremsat 3/4 84. Første behandling 9/5 84. Betænkning 24/5 84).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 18:

Forespørgsel til udenrigsministeren:

»Hvilke oplysninger kan udenrigsministeren give om regeringens syn på EF-politikken for de kommende fem år, herunder EFs fremtidige finansiering, unionsplaner, planer om inddragelse af nye politikområder som f.eks. sikkerhedspolitik og kulturpolitik, forholdet mellem institutionerne og bevarelsen af vetoretten?«

Af Gade (SF) og Albrechtsen (VS).

(Forespørgslen anmeldt 11/5 84. Fremme af forespørgslen vedtaget 17/5 84).

Begrundelse

Gade (SF):

Statsministeren har på det sidste møde i Det europæiske Råd givet tilsagn om, at Danmark i 1986 vil øge sit bidrag til EF ved en hævnning af momsloftet, momsgrundlaget, til 1,4 pct. og igen i 1988 til 1,6 pct.

Det er den samme regering, som herhjemme skærer ned og står for en nedskæringspolitik, som her anbefaler 40 pct. øgning af udgifterne til EF – et beløb, som kan nå op til 1 mia kr. i 1986 som et øget bidrag til EF.

Men EFs akutte økonomiske vanskeligheder er så store, at Kommissionen nu har foreslået, at EF-landene, indtil momsloftet kan hæves, skal »låne« EF penge for derved at omgå momsloftet. Udenrigsministeren har i markedsudvalget bedt om mandat til denne yderst besynderlige og politisk uantagelige manøvre, hvor EF nu skal modtage yderligere et antal millioner kroner fra Danmark. Forespørgerne har krævet, at dette bliver behandlet her i salen og ikke blot afgøres bag lukkede døre i markedsudvalget, og derfor har vi stillet denne forespørgsel.

Desuden har vi ønsket at få en drøftelse af den stadig øgede indsats for at integrere EF i andre områder af politikken – en udvikling, som vi har set lagt frem i Genscher-Colom-